

UNIVERSITATEA
LUCIAN BLAGA
— DIN SIBIU —

Școala doctorală de Științe Sociale

Domeniul de doctorat: Economie

TEZĂ DE DOCTORAT

IMPACTUL EVOLUȚIILOR MACROECONOMICE ASUPRA DEFICITELOR COMERCIALE ÎN ȚĂRILE EUROPEI CENTRALE ȘI DE EST

Doctorand:

ILINCA-ANDRADA MĂRGĂRITA

Conducător de doctorat:
Prof. Univ. Dr. Habil.
MAGDALENA RĂDULESCU

REZUMAT

Asistăm azi la o dinamică din ce în ce mai accentuată a globalizării economiei, aspect care generează în principal reducerea importanței granițelor de stat, mai ales atunci când vorbim despre comerț sau transferuri de orice fel. Așadar identificăm o economie globală, chiar dacă lipsesc în continuare instituțiile specifice pentru o politică globală. Pe de altă parte, beneficiile dar și costurile globalizării sunt de necontestat, ele fiind de cele mai multe ori distribuite asimetric, în timp ce pun oamenii din țările mai puțin dezvoltate într-un dezavantaj, în special din punct de vedere al liberei circulații a forței de muncă slab calificată.

În acest sens, Organizația Mondială a Comerțului promovează ideea conform căreia globalizarea ar trebui văzută ca o extindere a statului de drept la nivel internațional dar și ca o contrapondere a unilateralismului. Prin urmare, liberalismul economic global ar trebui să fie echilibrat, să acționeze sub tutela instituțiilor specializate care furnizează bunuri publice globale, pe baza unor mecanisme internaționale de finanțare (Griffin, 2003; Hadi și Flayyih, 2024).

Așa cum se poate constata, toate acestea presupun o slăbire a suveranității statului țărilor, dar și necesitatea asigurării că instituțiile globale sunt democratice și sunt răspunzătoare pentru orice situații contextuale ce implică oamenii din orice regiune geografică.

Prin urmare, se pune din ce în ce mai mult întrebarea legată de măsura în care globalizarea, prin integrarea economiilor țărilor lumii, creșterea comerțului și a investițiilor internaționale, contribuie la prevenirea și rezolvarea problemelor cu care se confruntă planeta, în special în regiunile cele mai sărace.

Deși traversăm o perioadă marcată de intensificarea fenomenului de globalizare, care este privit în mod frecvent ca un transfer de sisteme tehnice, reglementări și concepte transferate din țările bogate către cele sărace, nu putem evidenția și faptul că în anumite regiuni/țări, acestea maschează o serie de probleme, inclusiv recunoașterea insuficientă a circumstanțelor, a nevoilor și participării țărilor indigene. Din aceste considerente rezultă o serie de probleme precum și inechități de putere care se finalizează cu o orientare a transferului de know-how doar către dezvoltare financiară și mai puțin către problemele umane, sociale și de mediu.

Pornind de la aceste aspecte ce definesc contextul actual global, structura tezei de doctorat „*Impactul evoluțiilor macroeconomice asupra deficitelor comerciale în țările Europei Centrale și de Est*” va fi orientată pe două axe, una teoretică, dezvoltată în două capitole de analiză, și cealaltă metodologică aplicativă, dezvoltată în două capitole. Redactarea tezei de doctorat se va baza atât pe raționamentul logic, cât și deductiv, ceea ce va susține obținerea, pe de o parte, a unor rezultate concludente, explicite privind teoriile și stadiul actual al cunoașterii, iar pe de altă parte, definirea unui tablou sintetic axat pe relația dintre dezvoltarea economică și deficit comercial.

În acest context, teza de doctorat a avut ca **obiectiv general** realizarea unei cercetări complexe cu referire la conceptele, teoriile și aspectele specifice impactului evoluțiilor macroeconomice asupra deficitelor comerciale, cu accent pe țările din Europa Centrală și de Est.

Prima parte a tezei de doctorat include aspecte teoretice-metodologice cu privire la creșterea macroeconomică din perspectivă globală și a deficitelor comerciale, iar cea de-a doua parte include aspecte concrete, practice, cu privire la starea de fapt a statelor europene din perspectiva dezechilibrelor comerciale precum și o cercetare aplicativă cu privire la relația creștere economică-inflație-deficit comercial în țările Europei Centrale și de Est.

Originalitatea lucrării este susținută de modul în care a fost abordat impactul creșterii macroeconomice asupra deficitelor comerciale, dar și a modului în care acestea pot fi evaluate din perspectiva schimbărilor globale.

Prin identificarea celor mai noi concepte, a elementelor definitorii ale aspectelor macroeconomice, dar și prin analiza și evidențierea schimbărilor intervenite la nivelul statelor membre ale Uniunii Europene din punct de vedere al deficitelor comerciale, putem spune ca teza de doctorat reușește prin conținut să pună în valoare cele mai noi practici și instrumente care definesc obiectivul cercetării. În acest context, am utilizat metoda exploratorie pentru a structura într-o manieră originală punctele de vedere din literatura de specialitate cu privire la schimbările macroeconomice și contribuția acestora la deficitul comercial.

Teza include și o analiză econometrică a relației creștere economică-inflație-deficit comercial în țările Europei Centrale și de Est. Realizarea cercetării econometrice pentru statele europene din centrul și estul regiunii, este justificată prin faptul că, aceste țări înregistrează dezechilibre comerciale mari, deseori acestea fiind justificate prin nivelul redus de dezvoltare economică, poziție geografică și istorică deseori nefavorabilă, influențe politice mai puțin concentrate pe performanță și eficiență.

Pe cale de consecință, cercetarea efectuată urmărește în principal analiza efectului diferențiat al PIB-ului asupra exporturilor în diferitele quartile, care corespund unor niveluri distincte de creștere a PIB-ului. Pentru un plus de originalitate, cercetarea include și influența ISD (investițiile străine directe) asupra exporturilor în Europa de Est deoarece acestea stimulează creșterea exporturilor prin introducerea de capital și tehnologie, sporind astfel productivitatea și competitivitatea industriilor naționale. Nu este exclusă din cercetare nici influența inflației asupra exporturilor, deoarece ratele de schimb flexibile pot spori competitivitatea pe piețele internaționale prin deprecierea monedei locale. În plus, o rată a inflației stabilă sau previzibilă dar și diferențele relative ale inflației între partenerii comerciali, cum este Uniunea Europeană, atenuază impactul negativ asupra exporturilor.

Pornind de la aceste aspecte vom demara cercetarea cu un prim capitol teoretic, intitulat *"Economia țărilor emergente în contextul actual global; deficitul comercial și impactul lor asupra dezvoltării economice și sociale"*, care își propune analiza din punct de vedere științific a complexității proceselor de creștere economică și socială dar și a deficitelor comerciale. Acest prim capitol va include aspecte relevante specifice economiei globale și impactului acesteia asupra statelor lumii, precum și elemente concrete privind deficitul comercial și noile paradigme ale politicilor macroeconomice regionale și locale. Identificarea principalelor provocări cu care Europa se confruntă în prezent ca urmare a schimbărilor majore globale, reprezintă un alt punct cheie al acestui capitol.

Evidențiem astfel puncte de vedere diferite și implicații în multiple sensuri ale globalizării, motiv pentru care este esențială identificarea aspectelor realității globale de astăzi.

Diferențele semnificative între regiuni subliniază importanța factorilor precum politica economică, infrastructura, educația și inovația în determinarea deficitului comercial. Investițiile în aceste domenii pot stimula creșterea economică și pot contribui la îmbunătățirea nivelului de trai pentru populație. Prin urmare, dezvoltarea strategică și implementarea politicilor eficiente sunt esențiale pentru promovarea unei creșteri economice durabile și incluzive în întreaga lume.

Capitolul al II-lea al lucrării, *"Economia statelor europene în contextul factorilor stimulativi de creștere macroeconomică"*, include o serie de aspecte esențiale necesare în identificarea factorilor care stimulează creșterea economică a fiecărei țări. În acest capitol vor fi prezentate puncte de vedere relevante din literatura de specialitate care vin să evidențieze modul în care statele europene și nu numai, reacționează sub influența factorilor din mediul de acțiune, atât intern cât și extern.

Aceasta deoarece, dezvoltarea economiei globale, în special în ultima perioadă de timp, nu a înregistrat cele mai bune rezultate, omenirea traversând o serie de obstacole, de la criza de sănătate la schimbările accentuate climatice, la șocurile economice generate de conflictele armate care au generat și continuă să genereze dezechilibre bugetare din ce în ce mai mari.

Ca o consecință a acestor provocări, investitorii sunt nevoiți să-și adapteze strategiile și să-și diversifice portofoliile pentru a face față incertitudinilor și pentru a profita de oportunitățile emergente. Pentru a restabili încrederea și a stimula creșterea economică, este esențial ca guvernele și organismele internaționale să coopereze în promovarea politicii economice și a reglementărilor care susțin o recuperare sustenabilă și echitabilă. La cele de mai sus, adăugăm și aspectele ce vizează: creșterea inflației, temerile de recesiune, instabilitatea de pe piețele financiare, motive care au suspendat în multe cazuri planurile de investiții, în special în zonele cele mai grav afectate.

Capitolul trei al tezei, *“Evoluția exporturilor și importurilor în țările CEE”* aduce un plus de cunoaștere din punct de vedere al celor mai relevante aspecte specifice exporturilor și importurilor, ca factor definitoriu al dezvoltării economice globale, regionale, naționale și locale.

Aceasta deoarece, dinamica exporturilor și importurilor în țările din Europa Centrală și de Est(CEE) reflectă tranziția semnificativă de la economiile centralizate caracteristice perioadei comuniste, către economii de piață orientate către integrarea în fluxurile comerciale globale. Această tranziție, începută în anii '90, a marcat o reorientare strategică a politicii economice și comerciale în regiune, cu scopul de a stimula creșterea și modernizarea.

O altă dimensiune important de investigat va fi și cea legată de diversificarea economică stimulată de intensificarea schimburilor comerciale. Aceasta deoarece, exporturile din sectoare cum ar fi industria auto, tehnologia informației și comunicațiilor (TIC) și serviciile au jucat roluri cheie în propulsarea creșterii economice. Cu toate acestea, există și dezavantaje notabile asociate acestei dinamici comerciale, deoarece dependentă accentuată de piețele externe a expus economiile CEE la fluctuațiile cererii internaționale și la șocuri economice globale, subliniind vulnerabilitățile economice regionale în fața incertitudinilor economice internaționale.

În același timp, cercetarea din acest capitol este justificată și de studiile care sugerează faptul că, investițiile străine stimulează dezvoltarea infrastructurii critice și consolidarea capacităților locale, creând condiții favorabile pentru creșterea exporturilor. Investițiile în infrastructura esențială, cum ar fi transportul și logistica, sunt fundamentale pentru eficientizarea lanțurilor de aprovizionare și îmbunătățirea accesului la piețele internaționale

Capitolul al IV-lea cu titlul *„Relația creștere economică-inflație-deficit comercial în țările europene centrale și de est”* va analiza relația dintre creștere economică-inflație-deficit comercial în țările Europei Centrale și de Est printr-o cercetare de tip econometric. Justific această cercetare prin faptul că scăderea cererii interne în întreaga regiune CEE a fost cauzată de diverși factori, printre care înrăutățirea condițiilor de pe piața forței de muncă, scăderea perspectivelor de venit, încetinirea fluxurilor de remitențe de venituri din străinătate, scăderea încrederii întreprinderilor și a consumatorilor și, în special, condițiile de creditare mai stricte.

Lucrare investighează și efectele investițiilor străine directe, ale dezvoltării financiare, inflației, PIB/locuitor și ale ratelor de schimb reale asupra exporturilor. Au fost colectate date din Polonia, România, Ungaria, Republica Cehă și Bulgaria între 1995 și 2022 pentru a acoperi perioada de tranziție, perioada de aderare la UE și perioadele de criză. Aceste țări din ECE sunt membre ale UE, dar nu au aderat până în prezent la zona euro.

Având în vedere existența cointegrării și a dependenței transversale în cadrul panelului investigat, precum și impactul asimetric (care nu a fost investigat până acum pentru aceste economii) al variabilelor independente asupra exporturilor, am aplicat o regresie pe quartile pentru a studia legătura dintre dezvoltarea financiară, creșterea PIB-ului, inflația, investițiile străine directe și rata de schimb reală asupra exporturilor, exporturile fiind motorul creșterii economice în aceste țări din ECE (alături de consumul intern).

Prin analiza problematicii deficitelor comerciale dar și a aspectelor specific creșterii macroeconomice, această teză de doctorat aduce un plus de valoare tuturor celor implicați

direct sau indirect în gestionarea dezvoltării societății într-un mod echilibrat, sustenabil și asumat.

Așadar, pentru a evidenția clar și sintetic rezultatele cercetărilor din cele patru capitole ale tezei de doctorat, voi prezenta în continuare cele mai reprezentative aspecte, elemente cheie și **concluzii** care pot fi validate și practic în viitorul apropiat.

În prima parte a tezei, care se concentrează pe stadiul cunoașterii, am identificat o serie de concluzii și elemente cheie importante pentru definirea strategiilor viitoare. Am analizat atât perspectivele specialiștilor internaționali, cât și ale celor regionali și naționali, identificând concluzii referitoare în principal la: economia globală și impactul acesteia asupra statelor lumii și deficitelor comerciale; economiile emergente în contextual politicilor macroeconomice regionale și locale; deficitel comerciale și noile paradigme ale evoluției economice, politice, sociale și de mediu; Europa în contextul actual al provocărilor macroeconomice generate de schimbările globale; creșterea macroeconomică în procesul actual global al tranziției la economia sustenabil; investițiile străine directe în țările Europei Centrale și de Est;

Din punct de vedere al analizelor statistice și cercetării econometrice, pot fi evidențiate următoarele:

- Diversificarea economică a fost stimulată de intensificarea schimburilor comerciale. În același timp, importurile au contribuit la modernizarea sectorului industrial prin facilitarea accesului la tehnologii avansate și materii prime esențiale;
- Dependenta accentuată de piețele externe a expus economiile CEE la fluctuațiile cererii internaționale și la șocuri economice globale, subliniind astfel vulnerabilitățile economice regionale în fața incertitudinilor economice internaționale.
- Investițiile străine directe joacă un rol semnificativ în configurarea dinamicii exporturilor și importurilor în țările din Europa Centrală și de Est (CEE), influențând profund structura economică și capacitatea de integrare a acestora în cadrul piețelor globale.
- Prin aducerea de tehnologie avansată, cunoștințe manageriale și acces la piețele globale, companiile multinaționale pot îmbunătăți competitivitatea produselor locale. Sectorul auto din Europa Centrală și de Est servește drept exemplu elocvent, unde ISD a stimulat producția și exporturile prin dezvoltarea unor centre de producție avansate din punct de vedere tehnologic.
- Prin adoptarea unor strategii menite să atragă ISD de înaltă calitate și să promoveze inovarea, guvernele pot stimula creșterea economică și integrarea internațională eficientă. Astfel de politici presupun crearea unui mediu de afaceri competitiv și asigurarea stabilității macroeconomice și a infrastructurii necesare.
- Evoluția exporturilor între anii 2013 și 2022 indică o tendință pozitivă în relația țărilor ECE cu economiile dezvoltate, cât și cu economiile emergente. De asemenea, în 2022, evoluția exporturilor în țările din Zona Euro a fost remarcabilă.
- Analiza exporturilor către cei mai importanți parteneri comerciali în 2022 arată o adaptare la schimbările din economia globală și o aliniere la cererea internațională evidențiind nu doar legăturile economice puternice în interiorul blocului european, dar și capacitatea statelor ECE de a se adapta la cerințele pieței și de a exploata avantajele comerciale bilaterale.

De asemenea, în raport cu obiectivul principal al cercetării se mai pot evidenția și următoarele:

- Cercetarea a investigat impactul investițiilor străine directe și al cursului de schimb asupra exporturilor pentru țările din Europa Centrală și de Est în perioada 1995-2022.

- Utilizând regresia pe quartile, rezultatele pentru primele cinci țări ECE nemembre ale zonei euro (Polonia, România, Ungaria, Republica Cehă și Bulgaria) arată că ratele de creștere mai mici ale PIB-ului stimulează semnificativ exporturile. În perioada 2000-2009, ISD au avut un impact pozitiv și notabil asupra exporturilor, în ciuda unei creșteri economice modeste.
- Cursul de schimb influențează exporturile în mod semnificativ. Studiul subliniază că stabilitatea și predictibilitatea cursului de schimb sunt esențiale pentru succesul exporturilor. De exemplu, în analiza economiilor ECE, s-a constatat că volatilitatea cursului de schimb a afectat fluxurile comerciale.
- Investițiile străine directe au un impact pozitiv asupra exporturilor până la un anumit prag, după care efectul lor începe să se diminueze. De exemplu, în perioada 1990-2010, ISD au avut un rol crucial în consolidarea capacității de aprovizionare și în creșterea exporturilor în țările ECE. Studiul arată că, în primii ani, ISD-urile au contribuit semnificativ la creșterea exporturilor, dar după atingerea unui nivel de saturare, acest impact s-a redus.
- Accesul la finanțare internă este esențial pentru creșterea exporturilor, în special în economiile cu sisteme financiare mai sofisticate. Studiul arată că creditul intern are o influență semnificativă asupra performanței exporturilor. Aceasta subliniază importanța dezvoltării unui sistem financiar robust care să faciliteze accesul firmelor la finanțare, susținând astfel creșterea exporturilor.
- Impactul inflației asupra exporturilor a fost găsit a fi modest, sugerând existența unor tehnici adecvate de atenuare a efectelor negative ale inflației. De exemplu, în cazul țărilor ECE analizate, impactul inflației asupra exporturilor a fost minim datorită politicilor eficiente de control al prețurilor și stabilității economice implementate. În perioada 2000-2009, studiul a indicat că deprecierea monedei locale a avut un efect limitat asupra prețurilor de consum, afectând astfel în mod neglijabil exporturile.

Având în vedere toate observațiile anterioare, se poate concluziona faptul că, pentru țările ECE membre ale zonei euro, s-a demonstrat importanța unei creșteri economice robuste pentru sprijinirea exporturilor și a accesului la finanțarea internă. Inflația nu a fost semnificativă statistic pentru evoluția exporturilor, iar ISD au avut un impact limitat datorită valorilor reduse după privatizarea companiilor de stat și creșterii salariilor. În schimb, variabila cursului de schimb nu a fost inclusă în model pentru aceste țări datorită apartenenței la zona euro, unde politica monetar-valutară nu a fost semnificativă pentru evoluția exporturilor. În cazul țărilor nemembre ale zonei euro, cursul de schimb și inflația au fost semnificative, indicând că aceste țări pot folosi politica monetar-valutară pentru a stimula exporturile și a influența balanța comercială. Acest studiu subliniază necesitatea unor politici economice care să sprijine creșterea PIB-ului, dezvoltarea piețelor financiare și menținerea unui cadru macroeconomic stabil pentru a susține exporturile.

Pentru a răspunde obiectivului general al cercetării sunt evidențiate o serie de ***direcții de dezvoltare viitoare, propuneri*** care pot contribui la o politică macroeconomică sustenabilă, pe de o parte și al contribuției acesteia la reducerea deficitelor comerciale, pe de altă parte.

În principal este necesară o ***abordare integrată, echilibrată și orientată către viitor a politicilor de creștere macroeconomică*** pentru a asigura un echilibru între creșterea economică, echitatea socială și protecția mediului înconjurător. Aceasta deoarece, creșterea macroeconomică și tranziția către o economie sustenabilă sunt două obiective interconectate care necesită o abordare integrată și coordonată.

O altă direcție de dezvoltare viitoare se referă la faptul că, ***necesitatea investițiilor străine directe sunt fundamentate în principal de faptul că acestea contribuie la tranziția către economii durabile***. Investițiile străine directe reprezintă un vehicul esențial pentru

accesarea oportunităților de proiecte, a resurselor necesare pentru implementarea tehnologiilor care pot stimula inovația și productivitatea, precum și pentru dinamizarea exporturilor și creșterea nivelului de trai. Astfel, ele sunt esențiale pentru progresul către obiectivele Agendei 2030 și pentru atingerea țintelor referitoare la schimbările climatice.

La fel de importantă este și **calitatea instituțională și administrativă care influențează fluxurile de investiții străine directe**. Această direcție este evidentă și în rezultatele cercetărilor, care demonstrează în mod constant impactul pozitiv al acestor aspecte asupra ISD atrase în diferite țări, indiferent de nivelul lor de dezvoltare. Aceste studii subliniază rolul crucial al instituțiilor eficiente și al cadrului administrativ în atragerea investițiilor străine, subliniind importanța lor în crearea unui mediu propice investițiilor, indiferent de stadiul de dezvoltare național.

Dezvoltarea infrastructurii este, de asemenea, esențială pentru atragerea și susținerea investițiilor străine directe pe termen lung. Investițiile în tehnologie, transport și energie curată sunt esențiale pentru a menține competitivitatea regiunii într-un mediu economic global în continuă schimbare. Prin atragerea ISD în sectoare cu valoare adăugată mare și tehnologie avansată, regiunea poate avansa dincolo de rolul său tradițional de furnizor de muncă ieftină și poate contribui la inovare și dezvoltare tehnologică. Aceasta necesită un **cadru de politici bine gândit**, care să stimuleze cercetarea și dezvoltarea, educația și formarea profesională, precum și parteneriatele între universități, institute de cercetare și sectorul privat.

Un aspect crucial din perspectiva creșterii și reducerii decalajelor comerciale este și **necesitatea unei abordări echilibrate care să promoveze dezvoltarea sustenabilă și să asigure că beneficiile economice sunt distribuite în mod egal în societate**. Guvernele și organizațiile internaționale joacă un rol vital în stabilirea unui cadru care să încurajeze practicile responsabile din partea investitorilor străini. Aceasta include dezvoltarea de politici care să favorizeze transferul de cunoștințe, protecția mediului și angajamentul față de standardele sociale și de muncă.

Introducerea de standarde și norme internaționale, stimulează în mod direct ca investițiile străine să contribuie la îmbunătățirea mediului de afaceri și la creșterea transparenței în țările CEE. Pornind de la faptul că, competiția intensă pe piețele de export a reprezentat o provocare constantă pentru țările din CEE, necesitând eforturi susținute pentru inovare și eficiență pentru a rămâne competitive în fața producătorilor din statele membre mai dezvoltate ale UE și din economiile emergente globale, se impune o **abordare prudentă și echilibrată în formularea politicilor economice**, care să echilibreze stimularea exporturilor cu promovarea creșterii interne și cu protecția economiilor locale.

INDEXUL TABELELOR.....	6
INDEXUL REPREZENTĂRIILOR GRAFICE	9
INTRODUCERE.....	15

CAPITOLUL 1

ECONOMIA ȚĂRILOR EMERGENTE ÎN CONTEXTUL ACTUAL GLOBAL; DEFICITELE COMERCIALE ȘI IMPACTUL LOR ASUPRA DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE.....	25
1.1 Economia globală și impactul acesteia asupra statelor lumii	25
1.2 Economiiile emergente în contextual politicilor macroeconomice regionale și locale 30	
1.3 Deficitele comerciale și noile paradigme ale evoluției economice, politice, sociale și de mediu.....	38
1.4 Europa în contextul actual al provocărilor macroeconomice generate de schimbările globale.....	42

CAPITOLUL 2

ECONOMIA STATELOR EUROPENE ÎN CONTEXTUL FACTORILOR STIMULATIVI DE CREȘTERE MACROECONOMICĂ.....	45
2.1 Creșterea macroeconomică în procesul actual global al tranziției la economia sustenabilă.....	45
2.2 Evoluția investițiilor străine directe în țările europene în perioada 2013-2022	53
2.3 Analiza investițiilor străine directe în țările Europei Centrale și de Est.....	62
2.4 Distribuția investițiilor străine directe în regiunea CEE în funcție de principalele țări de origine	81

CAPITOLUL 3

EVOLUȚIA EXPORTURILOR ȘI IMPORTURILOR ÎN ȚĂRILE CEE.....	96
3.1 Dinamica exporturilor și importurilor în țările din Europa Centrală și de Est	96
3.2 Evoluția importurilor în țările din regiunea Europei Centrale și de Est	121
3.3 Structura centralizată a importurilor și exporturilor pe grupe de țări și pe grupe de mărfuri în România în perioada 2013-2022.....	144

CAPITOLUL 4

RELAȚIA CREȘTERE ECONOMICĂ-INFLAȚIE-DEFICIT COMERCIAL ÎN ȚĂRILE EUROPEI CENTRALE ȘI DE EST	167
4.1 Impactul crizei economice și financiare globale asupra economiilor din țările Europei Centrale și de Est	167
4.1.1 Exporturile și cursul de schimb (EXCH)	171
4.1.2 Exportul și investițiile străine directe (ISD)	172
4.1.3 Exportul și PIB-ul	173
4.1.4 Exportul și inflația.....	173
4.1.5 Exportul și dezvoltarea financiară (creditul intern privat-FD)	174
4.2 Metode de estimare și date utilizate.....	174
4.2.1 Model de estimare și date	174
4.2.2 Metodologia cercetării	175
4.2.3 Testul de cointegrare.....	175
4.2.4 Teste de dependență CSD	176
4.2.5 Testul de cauzalitate Dumitrescu-Hurlin	176
4.3 Principalele rezultate ale cercetării	178
4.3.1 Statistici descriptive și corelații	178
4.3.2 Rezultate privind dependența transversală.....	180
4.3.3 Constatări la nivel de unitate-rădăcină.....	180
4.3.4 Rezultate cointegrare	180
4.3.5 Rezultatele regresiei pe cuartile	181
4.4 Concluzii și recomandări de politică economică	189
CONCLUZII, PROPUNERI ȘI DEZVOLTĂRI ULTERIOARE	191
REFERINȚE	199
Anexa 1	208

INDEXUL TABELELOR

CAPITOLUL 1

Tabelul 1.1 Evoluția PIB (miliarde USD).....	34
Tabelul 1.2 Indicele dezvoltării umane (index)	36
Tabelul 1.3 PIB pe locuitor (USD per capita).....	37
Tabelul 1.4 Balanta contului curent (% din PIB).....	40

CAPITOLUL 2

Tabelul 2.1 Evoluția ratei șomajului, 2017-2023 (%).....	48
Tabelul 2.2 Evoluția ratei inflației, 2017-2023 (% , media CPI)	49
Tabel 2.3 Bulgaria - Evoluția fluxurilor de ISD (DIRE) în funcție de țara de origine, în perioada 2013-2022 (milioane EUR)	82
Tabel 2.4 Cehia - Evoluția fluxurilor de ISD (DIRE) în funcție de țara de origine, în perioada 2013-2022 (milioane EUR).....	83
Tabel 2.5 Estonia - Evoluția fluxurilor de ISD (DIRE) în funcție de țara de origine, în perioada 2013-2022 (milioane EUR).....	85
Tabel 2.6 Croația - Evoluția fluxurilor de ISD (DIRE) în funcție de țara de origine, în perioada 2013-2022 (milioane EUR).....	86
Tabel 2.7 Letonia - Evoluția fluxurilor de ISD (DIRE) în funcție de țara de origine, în perioada 2013-2022 (milioane EUR).....	87
Tabel 2.8 Lituania - Evoluția fluxurilor de ISD (DIRE) în funcție de țara de origine, în perioada 2013-2022 (milioane EUR).....	88
Tabel 2.9 Ungaria - Evoluția fluxurilor de ISD (DIRE) în funcție de țara de origine, în perioada 2013-2022 (milioane EUR).....	90
Tabel 2.10 Polonia - Evoluția fluxurilor de ISD (DIRE) în funcție de țara de origine, în perioada 2013-2022 (milioane EUR)	91
Tabel 2.11 România - Evoluția fluxurilor de ISD (DIRE) în funcție de țara de origine, în perioada 2013-2022 (milioane EUR)	92
Tabel 2.12 Slovenia - Evoluția fluxurilor de ISD (DIRE) în funcție de țara de origine, în perioada 2013-2022 (milioane EUR)	93
Tabel 2.13 Slovacia - Evoluția fluxurilor de ISD (DIRE) în funcție de țara de origine, în perioada 2013-2022 (milioane EUR)	94

CAPITOLUL 3

Tabel 3.1 Exporturi pe grupe de țări, 2013	144
Tabel 3.2 Exporturi pe grupe de mărfuri, 2013.....	145
Tabel 3.3 Importuri pe grupe de țări, 2013	145
Tabel 3.4 Importuri pe grupe de mărfuri, 2013.....	146
Tabel 3.5 Exportul pe grupe de țări, 2014.....	146
Tabel 3.6 Exporturi pe grupe de mărfuri, 2014.....	147
Tabel 3.7 Importuri pe grupe de țări, 2014	147

Tabel 3.8 Importuri pe grupe de mărfuri, 2014.....	148
Tabel 3.9 Exporturi pe grupe de țări, 2015	148
Tabel 3.10 Exportui pe grupe de mărfuri, 2015	149
Tabel 3.11 Importuri pe grupe de țări, 2015	149
Tabel 3.12 Importuri pe grupe de mărfuri, 2015.....	150
Tabel 3.13 Exportui pe grupe de țări, 2016.....	150
Tabel 3.14 Exporturi pe grupe de mărfuri, 2016.....	151
Tabel 3.15 Importuri pe grupe de țări, 2016	151
Tabel 3.16 Importuri pe grupe de mărfuri, 2016.....	152
Tabel 3.17 Exporturi pe grupe de țări, 2017	152
Tabel 3.18 Exporturi pe grupe de mărfuri, 2017.....	153
Tabel 3.19 Importuri pe grupe de țări, 2017	153
Tabel 3.20 Importuri pe grupe de mărfuri, 2017.....	153
Tabel 3.21 Exporturi pe grupe de țări, 2018	154
Tabel 3.22 Exporturi pe grupe de produse, 2018	155
Tabel 3.23 Importuri pe grupe de țări, 2018	155
Tabel 3.24 Importuri pe grupe de mărfuri, 2018.....	156
Tabel 3.25 Exporturi pe grupe de țări, 2019	156
Tabel 3.26 Exporturi pe grupe de mărfuri, 2019.....	157
Tabel 3.27 Importuri pe grupe de țări, 2019	157
Tabel 3.28 Importuri pe grupe de mărfuri, 2019	158
Tabel 3.29 Exporturi pe grupe de țări, 2020	158
Tabel 3.30 Exporturi pe grupe de mărfuri, 2020.....	159
Tabel 3.31 Importuri pe grupe de țări, 2020	160
Tabel 3.32 Importuri pe grupe de mărfuri, 2020	160
Tabel 3.33 Exporturi pe grupe de țări, 2021	161
Tabel 3.34 Exporturi pe grupe de mărfuri, 2021	162
Tabel 3.35 Importuri pe grupe de țări, 2021	163
Tabel 3.36 Importuri pe grupe de mărfuri, 2021	163
Tabel 3.37 Exporturi pe grupe de țări, 2022	164
Tabel 3.38 Exporturi pe grupe de mărfuri, 2022.....	165
Tabel 3.39 Importuri pe grupe de țări, 2022	165
Tabel 3.40 Importuri pe grupe de mărfuri, 2022	166

CAPITOLUL 4

Tabel 4.1 Variabile și sursa datelor.....	175
Tabelul 4.2 Statistici descriptive ale seriilor de date pentru țările ECE nemembre ale zonei euro.....	179
Tabelul 4.3 Matricea de corelație a variabilelor pentru țările ECE nemembre ale zonei euro	179

Tabelul 4.4 Testul VIF pentru țările ECE nemembre ale zonei euro	179
Tabelul 4.5 Testul CSD pentru țările ECE nemembre ale zonei euro.....	180
Tabelul 4.6 Testul unitate-rădăcină ale variabilelor pentru țările ECE nemembre ale zonei euro.....	180
Tabelul 4.7 Teste de cointegrare pentru țările ECE nemembre ale zonei euro	180
Tabelul 4.8. Regresie pe quartile pentru țările ECE nemembre ale zonei euro.....	182
Tabelul 4.9 Test de cauzalitate Dumitrescu-Hurlin pentru țările ECE nemembre ale zonei euro	185
Tabelul 4.10 Statistica descriptivă a seriilor de date utilizate pentru țările ECE membre ale zonei euro	185
Tabelul 4.11 VIF test pentru cele 6 țări ECE membre ale zonei euro.....	186
Tabelul 4.12 Rezultate Pesaran CSD test pentru cele 6 țări ECE membre ale zonei euro.....	186
Tabelul 4.13 Rezultate CIPS unit-root test pentru cele 6 țări ECE membre ale zonei euro ..	186
Tabelul 4.14 Rezultate teste co-integrare pentru cele 6 țări ECE membre ale zonei euro.....	186
Tabelul 4.15 Rezultate regresie pe quartile pentru cele 6 țări ECE membre ale zonei euro ..	187
Tabelul 4.16 Test de cauzalitate Dumitrescu-Hurlin pentru cele 6 țări membre ale zonei euro	188

INDEXUL REPREZENTĂRILOR GRAFICE

CAPITOLUL 1

Figura 1.1 Relația dintre globalizare și creștere economică.....	28
Figura 1.2 Rolul alianțelor în dezvoltarea economică.....	29
Figura 1.3 Rolul alianțelor în dezvoltarea economică.....	29

CAPITOLUL 2

Figura 2.1 Evoluția fluxurilor ISD la nivel global în perioada 2013-2022 (milioane USD) ...	56
Figura 2.2 Evoluția ponderii ISD în PIB la nivel global în perioada 2013-2022 (procente) ...	57
Figura 2.3 Evoluția fluxurilor ISD intrate în Europa în perioada 2013-2022 (milioane USD)	58
Figura 2.4 Evoluția fluxurilor ISD de ieșire din Europa în perioada 2013-2022 (milioane USD).....	59
Figura 2.5 Evoluția fluxurilor ISD în țările din Uniunea Europeană și non-UE în perioada 2013-2022 (milioane USD).....	60
Figura 2.6 Bulgaria - Evoluția stocurilor de ISD (DIRE), cu proveniența din țările europene și de la nivel global, în perioada 2013-2022 (milioane EUR)	65
Figura 2.7 Bulgaria - Evoluția fluxurilor de ISD (DIRE), cu proveniența din țările europene și de la nivel global, în perioada 2013-2022 (milioane EUR)	67
Figura 2.8 Cehia - Evoluția stocurilor de ISD (DIRE), cu proveniența din țările europene și de la nivel global, în perioada 2013-2022 (milioane EUR)	66
Figura 2.9 Cehia - Evoluția fluxurilor de ISD (DIRE), cu proveniența din țările europene și de la nivel global, în perioada 2013-2022 (milioane EUR)	67
Figura 2.10 Estonia - Evoluția stocurilor de ISD (DIRE), cu proveniența din țările europene și de la nivel global, în perioada 2013-2022 (milioane EUR)	69
Figura 2.11 Estonia - Evoluția fluxurilor de ISD (DIRE), cu proveniența din țările europene și de la nivel global, în perioada 2013-2022 (milioane EUR)	68
Figura 2.12 Croația - Evoluția stocurilor de ISD (DIRE), cu proveniența din țările europene și de la nivel global, în perioada 2013-2022 (milioane EUR)	69
Figura 2.13 Croația - Evoluția fluxurilor de ISD (DIRE), cu proveniența din țările europene și de la nivel global, în perioada 2013-2022 (milioane EUR)	71
Figura 2.14 Letonia - Evoluția stocurilor de ISD (DIRE), cu proveniența din țările europene și de la nivel global, în perioada 2013-2022 (milioane EUR)	72
Figura 2.15 Letonia - Evoluția fluxurilor de ISD (DIRE), cu proveniența din țările europene și de la nivel global, în perioada 2013-2022 (milioane EUR)	72
Figura 2.16 Lituania - Evoluția stocurilor de ISD (DIRE), cu proveniența din țările europene și de la nivel global, în perioada 2013-2022 (milioane EUR).....	73
Figura 2.17 Lituania - Evoluția fluxurilor de ISD (DIRE), cu proveniența din țările europene și de la nivel global, în perioada 2013-2022 (milioane EUR).....	74
Figura 2.18 Ungaria - Evoluția stocurilor de ISD (DIRE), cu proveniența din țările europene și de la nivel global, în perioada 2013-2022 (milioane EUR)	73

Figura 2.19 Ungaria - Evoluția fluxurilor de ISD (DIRE), cu proveniența din țările europene și de la nivel global, în perioada 2013-2022 (milioane EUR)	75
Figura 2.20 Polonia - Evoluția stocurilor de ISD (DIRE), cu proveniența din țările europene și de la nivel global, în perioada 2013-2022 (milioane EUR)	76
Figura 2.21 Polonia - Evoluția fluxurilor de ISD (DIRE), cu proveniența din țările europene și de la nivel global, în perioada 2013-2022 (milioane EUR)	76
Figura 2.22 România - Evoluția stocurilor de ISD (DIRE), cu proveniența din țările europene și de la nivel global, în perioada 2013-2022 (milioane EUR).....	77
Figura 2.23 România - Evoluția fluxurilor de ISD (DIRE), cu proveniența din țările europene și de la nivel global, în perioada 2013-2022 (milioane EUR).....	78
Figura 2.24 Slovenia - Evoluția stocurilor de ISD (DIRE), cu proveniența din țările europene și de la nivel global, în perioada 2013-2022 (milioane EUR).....	78
Figura 2.25 Slovenia - Evoluția fluxurilor de ISD (DIRE), cu proveniența din țările europene și de la nivel global, în perioada 2013-2022 (milioane EUR).....	79
Figura 2.26 Slovacia - Evoluția stocurilor de ISD (DIRE), cu proveniența din țările europene și de la nivel global, în perioada 2013-2022 (milioane EUR).....	80
Figura 2.27 Slovacia - Evoluția fluxurilor de ISD (DIRE), cu proveniența din țările europene și de la nivel global, în perioada 2013-2022 (milioane EUR).....	80

CAPITOLUL 3

Figura 3.1 Bulgaria – Evoluția exporturilor FOB către parteneri economici în funcție de gradul de dezvoltare economică, în perioada 2013-2022 (milioane USD)	99
Figura 3.2 Bulgaria – Ponderea exporturilor FOB către parteneri economici în funcție de gradul de dezvoltare economică, în perioada 2013-2022 (procente)	99
Figura 3.3 Bulgaria – Exporturi FOB către parteneri din Zona Euro, în anul 2022 (milioane USD).....	100
Figura 3.4 Bulgaria – Principalii 10 parteneri la nivel mondial pentru exporturi FOB în anul 2022 (milioane USD)	100
Figura 3.5 Cehia – Evoluția exporturilor FOB către parteneri economici în funcție de gradul de dezvoltare economică, în perioada 2013-2022 (milioane USD)	101
Figura 3.6 Cehia – Ponderea exporturilor FOB către parteneri economici în funcție de gradul de dezvoltare economică, în perioada 2013-2022 (procente)	101
Figura 3.7 Cehia – Exporturi FOB către parteneri din Zona Euro, în anul 2022 (milioane USD).....	102
Figura 3.8 Cehia – Principalii 10 parteneri la nivel mondial pentru exporturi FOB în anul 2022 (milioane USD)	102
Figura 3.9 Estonia – Evoluția exporturilor FOB către parteneri economici în funcție de gradul de dezvoltare economică, în perioada 2013-2022 (milioane USD)	103
Figura 3.10 Estonia – Ponderea exporturilor FOB către parteneri economici în funcție de gradul de dezvoltare economică, în perioada 2013-2022 (procente)	103
Figura 3.11 Estonia – Exporturi FOB către parteneri din Zona Euro, în anul 2022 (milioane USD).....	104
Figura 3.12 Estonia – Principalii 10 parteneri la nivel mondial pentru exporturi FOB în anul 2022 (milioane USD)	104
Figura 3.13 Croația – Evoluția exporturilor FOB către parteneri economici în funcție de gradul de dezvoltare economică, în perioada 2013-2022 (milioane USD)	105

Figura 3.14 Croația – Ponderea exporturilor FOB către parteneri economici în funcție de gradul de dezvoltare economică, în perioada 2013-2022 (procente)	105
Figura 3.15 Croația – Exporturi FOB către parteneri din Zona Euro, în anul 2022 (milioane USD).....	106
Figura 3.16 Croația – Principalii 10 parteneri la nivel mondial pentru exporturi FOB în anul 2022 (milioane USD)	106
Figura 3.17 Letonia – Evoluția exporturilor FOB către parteneri economici în funcție de gradul de dezvoltare economică, în perioada 2013-2022 (milioane USD)	107
Figura 3.18 Letonia – Ponderea exporturilor FOB către parteneri economici în funcție de gradul de dezvoltare economică, în perioada 2013-2022 (procente)	107
Figura 3.19 Letonia – Exporturi FOB către parteneri din Zona Euro, în anul 2022 (milioane USD).....	108
Figura 3.20 Letonia – Principalii 10 parteneri la nivel mondial pentru exporturi FOB în anul 2022 (milioane USD)	108
Figura 3.21 Lituania – Evoluția exporturilor FOB către parteneri economici în funcție de gradul de dezvoltare economică, în perioada 2013-2022 (milioane USD)	109
Figura 3.22 Lituania – Ponderea exporturilor FOB către parteneri economici în funcție de gradul de dezvoltare economică, în perioada 2013-2022 (procente)	109
Figura 3.23 Lituania – Exporturi FOB către parteneri din Zona Euro, în anul 2022 (milioane USD).....	110
Figura 3.24 Lituania – Principalii 10 parteneri la nivel mondial pentru exporturi FOB în anul 2022 (milioane USD)	110
Figura 3.25 Ungaria – Evoluția exporturilor FOB către parteneri economici în funcție de gradul de dezvoltare economică, în perioada 2013-2022 (milioane USD)	111
Figura 3.26 Ungaria – Ponderea exporturilor FOB către parteneri economici în funcție de gradul de dezvoltare economică, în perioada 2013-2022 (procente)	111
Figura 3.27 Ungaria – Exporturi FOB către parteneri din Zona Euro, în anul 2022 (milioane USD).....	112
Figura 3.28 Ungaria – Principalii 10 parteneri la nivel mondial pentru exporturi FOB în anul 2022 (milioane USD)	112
Figura 3.29 Polonia – Evoluția exporturilor FOB către parteneri economici în funcție de gradul de dezvoltare economică, în perioada 2013-2022 (milioane USD)	113
Figura 3.30 Polonia – Ponderea exporturilor FOB către parteneri economici în funcție de gradul de dezvoltare economică, în perioada 2013-2022 (procente)	113
Figura 3.31 Polonia – Exporturi FOB către parteneri din Zona Euro, în anul 2022 (milioane USD).....	114
Figura 3.32 Polonia – Principalii 10 parteneri la nivel mondial pentru exporturi FOB în anul 2022 (milioane USD)	114
Figura 3.33 România – Evoluția exporturilor FOB către parteneri economici în funcție de gradul de dezvoltare economică, în perioada 2013-2022 (milioane USD)	115
Figura 3.34 România – Ponderea exporturilor FOB către parteneri economici în funcție de gradul de dezvoltare economică, în perioada 2013-2022 (procente)	115
Figura 3.35 România – Exporturi FOB către parteneri din Zona Euro, în anul 2022 (milioane USD).....	116

Figura 3.36 România – Principalii 10 parteneri la nivel mondial pentru exporturi FOB în anul 2022 (milioane USD)	116
Figura 3.37 Slovacia – Evoluția exporturilor FOB către parteneri economici în funcție de gradul de dezvoltare economică, în perioada 2013-2022 (milioane USD)	117
Figura 3.38 Slovacia – Ponderea exporturilor FOB către parteneri economici în funcție de gradul de dezvoltare economică, în perioada 2013-2022 (procente)	117
Figura 3.39 Slovacia – Exporturi FOB către parteneri din Zona Euro, în anul 2022 (milioane USD).....	118
Figura 3.40 Slovacia – Principalii 10 parteneri la nivel mondial pentru exporturi FOB în anul 2022 (milioane USD)	118
Figura 3.41 Slovenia – Evoluția exporturilor FOB către parteneri economici în funcție de gradul de dezvoltare economică, în perioada 2013-2022 (milioane USD)	119
Figura 3.42 Slovenia – Ponderea exporturilor FOB către parteneri economici în funcție de gradul de dezvoltare economică, în perioada 2013-2022 (procente)	119
Figura 3.43 Slovenia – Exporturi FOB către parteneri din Zona Euro, în anul 2022 (milioane USD).....	120
Figura 3.44 Slovenia – Principalii 10 parteneri la nivel mondial pentru exporturi FOB în anul 2022 (milioane USD)	120
Figura 3.45 Bulgaria – Evoluția importurilor CIF de la parteneri economici în funcție de gradul de dezvoltare economică, în perioada 2013-2022 (milioane USD)	122
Figura 3.46 Bulgaria – Ponderea importurilor CIF de la parteneri economici în funcție de gradul de dezvoltare economică, în perioada 2013-2022 (procente)	122
Figura 3.47 Bulgaria – Importuri CIF de la parteneri din Zona Euro, în anul 2022 (milioane USD).....	123
Figura 3.48 Bulgaria – Principalii 10 parteneri la nivel mondial pentru importuri CIF în anul 2022 (milioane USD)	123
Figura 3.49 Cehia – Evoluția importurilor CIF de la parteneri economici în funcție de gradul de dezvoltare economică, în perioada 2013-2022 (milioane USD)	124
Figura 3.50 Cehia – Ponderea importurilor CIF de la parteneri economici în funcție de gradul de dezvoltare economică, în perioada 2013-2022 (procente)	124
Figura 3.51 Cehia – Importuri CIF de la parteneri din Zona Euro, în anul 2022 (milioane USD).....	125
Figura 3.52 Cehia – Principalii 10 parteneri la nivel mondial pentru importuri CIF în anul 2022 (milioane USD)	125
Figura 3.53 Estonia – Evoluția importurilor CIF de la parteneri economici în funcție de gradul de dezvoltare economică, în perioada 2013-2022 (milioane USD)	126
Figura 3.54 Estonia – Ponderea importurilor CIF de la parteneri economici în funcție de gradul de dezvoltare economică, în perioada 2013-2022 (procente)	126
Figura 3.55 Estonia – Importuri CIF de la parteneri din Zona Euro, în anul 2022 (milioane USD).....	127
Figura 3.56 Estonia – Principalii 10 parteneri la nivel mondial pentru importuri CIF în anul 2022 (milioane USD)	127
Figura 3.57 Croația – Evoluția importurilor CIF de la parteneri economici în funcție de gradul de dezvoltare economică, în perioada 2013-2022 (milioane USD)	128
Figura 3.58 Croația – Ponderea importurilor CIF de la parteneri economici în funcție de gradul de dezvoltare economică, în perioada 2013-2022 (procente)	128

Figura 3.59 Croația – Importuri CIF de la parteneri din Zona Euro, în anul 2022 (milioane USD).....	129
Figura 3.60 Croația – Principalii 10 parteneri la nivel mondial pentru importuri CIF în anul 2022 (milioane USD)	129
Figura 3.61 Letonia – Evoluția importurilor CIF de la parteneri economici în funcție de gradul de dezvoltare economică, în perioada 2013-2022 (milioane USD)	130
Figura 3.62 Letonia – Ponderea importurilor CIF de la parteneri economici în funcție de gradul de dezvoltare economică, în perioada 2013-2022 (procente)	130
Figura 3.63 Letonia – Importuri CIF de la parteneri din Zona Euro, în anul 2022 (milioane USD).....	131
Figura 3.64 Letonia – Principalii 10 parteneri la nivel mondial pentru importuri CIF în anul 2022 (milioane USD)	131
Figura 3.65 Lituania – Evoluția importurilor CIF de la parteneri economici în funcție de gradul de dezvoltare economică, în perioada 2013-2022 (milioane USD)	132
Figura 3.66 Lituania – Ponderea importurilor CIF de la parteneri economici în funcție de gradul de dezvoltare economică, în perioada 2013-2022 (procente)	132
Figura 3.67 Lituania – Importuri CIF de la parteneri din Zona Euro, în anul 2022 (milioane USD).....	133
Figura 3.68 Lituania – Principalii 10 parteneri la nivel mondial pentru importuri CIF în anul 2022 (milioane USD)	133
Figura 3.69 Ungaria – Evoluția importurilor CIF de la parteneri economici în funcție de gradul de dezvoltare economică, în perioada 2013-2022 (milioane USD)	134
Figura 3.70 Ungaria – Ponderea importurilor CIF de la parteneri economici în funcție de gradul de dezvoltare economică, în perioada 2013-2022 (procente)	134
Figura 3.71 Ungaria – Importuri CIF de la parteneri din Zona Euro, în anul 2022 (milioane USD).....	135
Figura 3.72 Ungaria – Principalii 10 parteneri la nivel mondial pentru importuri CIF în anul 2022 (milioane USD)	135
Figura 3.73 Polonia – Evoluția importurilor CIF de la parteneri economici în funcție de gradul de dezvoltare economică, în perioada 2013-2022 (milioane USD)	136
Figura 3.74 Polonia – Ponderea importurilor CIF de la parteneri economici în funcție de gradul de dezvoltare economică, în perioada 2013-2022 (procente)	136
Figura 3.75 Polonia – Importuri CIF de la parteneri din Zona Euro, în anul 2022 (milioane USD).....	137
Figura 3.76 Polonia – Principalii 10 parteneri la nivel mondial pentru importuri CIF în anul 2022 (milioane USD)	137
Figura 3.77 România – Evoluția importurilor CIF de la parteneri economici în funcție de gradul de dezvoltare economică, în perioada 2013-2022 (milioane USD)	138
Figura 3.78 România – Ponderea importurilor CIF de la parteneri economici în funcție de gradul de dezvoltare economică, în perioada 2013-2022 (procente)	138
Figura 3.79 România – Importuri CIF de la parteneri din Zona Euro, în anul 2022 (milioane USD).....	139
Figura 3.80 România – Principalii 10 parteneri la nivel mondial pentru importuri CIF în anul 2022 (milioane USD)	139

Figura 3.81 Slovacia – Evoluția importurilor CIF de la parteneri economici în funcție de gradul de dezvoltare economică, în perioada 2013-2022 (milioane USD)	140
Figura 3.82 Slovacia – Ponderea importurilor CIF de la parteneri economici în funcție de gradul de dezvoltare economică, în perioada 2013-2022 (procente)	140
Figura 3.83 Slovacia – Importuri CIF de la parteneri din Zona Euro, în anul 2022 (milioane USD).....	141
Figura 3.84 Slovacia – Principalii 10 parteneri la nivel mondial pentru importuri CIF în anul 2022 (milioane USD)	141
Figura 3.85 Slovenia – Evoluția importurilor CIF de la parteneri economici în funcție de gradul de dezvoltare economică, în perioada 2013-2022 (milioane USD)	142
Figura 3.86 Slovenia – Ponderea importurilor CIF de la parteneri economici în funcție de gradul de dezvoltare economică, în perioada 2013-2022 (procente)	142
Figura 3.87 Slovenia – Importuri CIF de la parteneri din Zona Euro, în anul 2022 (milioane USD).....	143
Figura 3.88 Slovenia – Principalii 10 parteneri la nivel mondial pentru importuri CIF în anul 2022 (milioane USD)	143

CAPITOLUL 4

Figura 4.1 Creditul intern acordat sectorului privat din PIB în țările ECE în perioada 1995-2022 (modificare anuală)	168
Figura 4.2 Evoluția PIB-ului pe cap de locuitor pentru țările ECE în perioada 1995-2022 ..	168
Figura 4.3 Exporturile ca pondere din PIB în țările ECE în perioada 1995-2022	170
Figura 4.4 Investiții străine directe, intrări nete (% din PIB).....	171
Figura 4.5 Relația dintre exporturi și cursul de schimb în Europa de Est în perioada 1995-2022	177
Figura 4.6 Relația dintre rata exporturilor și a ISD în regiunea Europei de Est în perioada 1995-2022.....	177
Figura 4.7 Relația dintre exporturi și rata PIB-ului în regiunea Europei de Est în perioada 1995-2022.....	177
Figura 4.8 Relația dintre exporturi și rata inflației în regiunea Europei de Est în perioada 1995-2022.....	178
Figura 4.9 Relația dintre creditul la export și creditul intern în regiunea Europei de Est în perioada 1995-2022.....	178
Figura 4.10 Rezultatele regresiei pe quartile pentru țările ECE nemembre ale zonei euro....	184